Poštnina - v državi SHS - pavšalirana.

Leto II. Ljubljana, sreda 7. januarja 1920. Štev. 4.

VEČERNI LIST

Cena po pošti:
za cel leto . . K 50·—
za pol leto . . „ 25·—
za četrt leto . . „ 15·—
za 1 mesec . . „ 5·—
Za Ljubljano mesečno K 5·—
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica st. 6
Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 30 vin. NEODVISEN DNEVNIK Posamezna številka 30 vin.

Delavstvo manifestira.

Maribor, 7. jan. Včeraj 6. t. m. ob 5. uri zvečer se je vršilo v Mariboru zborovanje kršč. socialnega delavstva. Dvorana je bila polna. Predsedoval je shodu tovariš Krepek. Govoril je tov. Kremžar o nalogah delavske politične organizacije. Delavstvo je obsodilo z ogorčenjem nasilje soc. demokracije nad kršč. delavskimi tovariši v Zagrebu. Shod se je z navdušenjem izrekel za Delavsko zvezo, politično organizacijo kršč. soc. delavstva. Soglasno in z burnim odobravanjem so se zborovalci izrekli za žensko volilno pravico v vse zastope. Govorili so še tovariši Karba, Verk, Rozman, Bračko, Capuder in predsednik Bogovič. Govorili sta tudi dve tovarišici Janežič in Zorec. Shod je napravil najboljši vtis. Naša stvar se razvija in zmaguje! Shod je najlepše manifestiral za kršč. soc. delavsko misel v Mariboru.

Vrhnika, 7. jan. Delavski shod na Vrhniki dne 6. januarja je bil nenavadno številno obiskan. Navzočih je bilo 600 do 700 delavskih ljudi. Ljudstvo viharno protestira proti gnilim sedanjim vladnim rameram. Poginiti ne mara, ampak živeti hoče. Govoril je Jože Gostinčar.

Šmartno pri Litiji, 5. jan. Na delavskem shodu v Šmartnem pri Litiji so dne 4. januarja vsi navzoči delavci soglasno sklenili nezaupnico ljubljanskemu Žerjavu in osrednji vladi v Belgradu. Zahtevali so dovoz surovin, da se odpravi brezposelnost. Dokler traja brezposelnost, naj vlada nakaže vsem prizadetim brezposelno podporo. — Terjajo od vlade, da že vendar enkrat uredi valuto. — Govoril je tovariš Ablauf.

Kristan odpoklican.

Ljubljana, 7. jan. Z ozirom na našo zadnjo vest, da bo socialdemokratična stranka odpoklicala kraljevega ministra Kristana iz vlade, se nam javlja, da je ta sklep že sprejet. Bugšeg in Korač ostaneta še nadalje kot zaupnika jugoslovanske socialistične stranke v vladi.

Nameravani napad na regenta.

Napadalec italijanski detektiv.

LDU **Belgrad,** 5. januarja. »Politika« piše pod naslovom »Preprečen atentat«. Spletke, izvirajoče iz neuillyskega razbojniškega gnezda, ne samo trajajo dalje, ampak hodijo celo najneverjetnejša pota. Ko se je izjalovil poizkus, da bi se pri pariški konferenci izposloval povratek izvrženega kralja-izdajalca na prestol, je pristašem Nikite postalo vsako, tudi najgnusnejše sredstvo dobro, da sejejo anarhijo in razsulo v našo državo. Pri tem rovanju uživajo redno pomoč iz Italije. Na tisoče dokazov govori za to, da rimski militaristični krogi niso preveč izbirčni za sredstva, ki naj služijo v dosego njihovih namenov, od katerih je eden najvažnejših onemogočenje močne Jugoslavije in razkosanje našega ujedinjenega naroda ter države. Najnovejši dokaz za te podle naklepe, pri katerih so enako udeleženi tako italijanski kakor Nikitini spletkarji, je priprava atentata na našega prestolonaslednika regenta. Ker se že ne morejo sprijazniti z dejstvom, da kraljestvo SHS ne samo obstoji, ampak da ima tudi sijajno bodočnost in da bo v nekaj letih postalo činitelj, brez katerega evropske države ne bodo mogle računati na vzdrževanje miru, so ti razbojniki skovali peklenski načrt, da s pomočjo svojih prijateljev iz Italije umore prestolonaslednika regenta, potem pa z vsemi sredstvi poizkusijo zanetiti nemire v naši državi ter jo tako privesti do propada. Za izvršitev atentata je bila izbrana neka temna kreatura, bivši policijski agent na Cetinju in točasni italijanski detektiv v službi rimske policije Petar Čubrinovič, ki je bil pred nekaj dnevi poslan iz Rima na Riviero, da izvrši svoj zločin na regenta Aleksandra za časa njegovega bivanja v Cannesu. K sreči je bila vrla francoska policija pravočasno obveščena o nakanah Čubrinoviča, in tako se je posrečilo atentat preprečiti. Čubrinovič je bil aretiran v trenotku, ko je izstopil iz vlaka na postaji v Cannesu. To ni prvi primer, da se je neuillyska »vlada« posluževala Čubrinoviča kot atentatorja. Že pred dalje časa je Čubrinovič prejel večjo vsoto denarja za to, da zastrupi enega izmed naših državnikov. Pa tudi ta naklep se je izjalovil. — V času, ko italijanski ministrski predsednik v rimskem parlamentu glasno izraža željo po prisrčnih odnošajih z Jugoslavijo in pozivlje naše državnike, naj se sporazumejo z italijanskimi v obojestransko korist Italije in Jugoslavije, tedaj pošilja njegova policija svojega službenega organa v Cannes, da bi umoril našega vladarja.«

Interpelacija v italijanski zbornici glede naših internirancev v Italiji.

Trst, 7. januarja. Kakor poroča »Lavoratore«, je interpeliral v italijanski zbornici socialist Bombacci glede naših internirancev v Sardiniji in glede istrskega učiteljstva.

Povratek regenta.

LDU **Belgrad,** 5. januarja. Presbiro javlja službeno: Njegovo kraljevo Visočanstvo prestolonaslednik regent Aleksander je odpotoval iz Pariza v Strassburg v Alzaciji, kjer bo ostal dva dni, 5. in 6. t. m. Iz Strassburga se bo Nj. Visočanstvo dne 7. jan. povrnilo v Pariz, odkoder bo po kratkem bivanju odpotovalo nazaj v Belgrad.

Wilson skliče prvo sejo Zveze narodov.

LDU **Lyon,** 5. januarja. (Brezžično.) Kakor poroča »Chicago Tribune« iz New Yorka, je poslanik Zedinjenih držav Wallace dobil iz Washingtona obvestilo, da bo predsednik Wilson sklical prvo sejo sveta Zveze narodov tudi v primeru, da bi senat ne ratificiral mirovne pogodbe. V zmislu versailleske pogodbe ima namreč Wilson pravico, dati iniciativo za ta sestanek.

Teroristi proti terorju.

LDU **Dunaj,** 5. januarja. (ČTU.) Včeraj so priredili socialni demokratje na Dunaju velike protestne shode proti usmrtitvam komunistov na Madžarskem. Na enak način sta manifestirali tudi obe češki socialistični stranki na Dunaju, namreč socialnodemokratična in narodnosocialna.

Tirolci ne marajo Avstrije.

LDU **Dunaj,** 5. januarja. (ČTU.) »Morgen« posnema iz lista »Tiroler Anzeiger« poziv na tirolske poslance, naj ugotove in izjavijo, da samo pod pritiskom sile priznavajo zvezno razmerje z Avstrijo in naj polagajo važnost na to, da se prisiljeni zakon z Avstrijo že od vsega začetka sklene tako, da se bo po potrebi dal tudi ločiti. Isti list poroča iz privatnega londonskega vira, da vprašanje združenja Predarlskega s Švico kljub nasprotnim vestem ne stoji tako neugodno. V Londonu delujejo baje vplivni krogi za združenje Predarlske s Švico.

Nova družba.

Stoletja se že bori človeški rod za to, da ustvari ravnotežje med interesi raznih državnih skupin. Vse vojne konvencije in alijance so poizkus, trajno utrditi razmerje moči. Po bridkih izkušnjah svetovne vojne so se države zopet oklenile stare misli in jo v novejši in popolnejši obliki hočejo uresničiti. Wilsonova misel, ustanoviti Zvezo narodov, je prodrla, — vsaj delno. In njen učinek?

Le ljudje, ki mislijo, da so vse vojne in vsi spori, ki jih je izbojevalo človeštvo tekom tisočletij, bile le neumen in neumesten prepir, verujejo v uspeh sedanje Zveze narodov. Razsodišče — in samo to je sedanja Zveza — more pač reševati p r a v n e spore med državnimi skupinami, ne pa e k s i s t e n č n i h. Ko gre za to, ali bo narod ali država mogla živeti, se bo prizadeto ljudstvo uklonilo le sili večine, pritisku močnejšega; ne bo pa odkritosrčno in brezpogojno pristalo na razsodbo večine držav, na razsodbo, ki bi hotela ljudstvo uničiti. In pri prvi ugodni priliki bo skušalo razveljaviti Zvezin sklep in — Zveza narodov bo zopet samo cunja papirja.

In vendar je osnovna misel, ki je vodila Wilsona, ko je svetu dal novo smernico meddržavnega življenja, zdrava. Treba je, nujno je, zgraditi novo družbo na temeljih medsebojne pravičnosti in demokracije. Na eno je pa pozabil Wilson, ko je slovesno proglasil ta načela: Da je trajna zveza mogoča samo med enakopravnimi in svobodnimi državami. Gospodarsko usužnjen narod pa ni svoboden, tudi če ima vsa suverena in politična prava. In ententa, ki zastopa danes Zvezo narodov, skuša gospodarsko usužnjiti ves svet; ententin kapitalizem usužnjuje pa lastne državljane. Ta Zveza, ki jo tvorijo neodgovorni in neenakopravni zastopniki držav, ne bo mogla uspešno vršiti svojih nalog.

Zveza narodov, ki bo vsebovala vse garancije, da bo nje delo uspešno in trajno, bo prišla. Prvi korak do nje pa ni zunanjepolitičen, ampak s o c i a l e n. Treba je pa tudi gospodarsko osamosvojiti posameznika, dvigniti blagostanje najširših ljudskih množic. Kakim potom? **Dvignimo produkcijo, omejimo zasebno last, kjer zahtevajo to interesi splošnosti, združimo ljudstvo v gospodarskih organizacijah.** Da, tudi pred pametno **socijalizacijo** in **radikalno agrarno reformo** se ne smemo ustaviti. Vse delo stremi (z zunanjepolitičnega vidika) za enim ciljem: Dati vsakemu članu naše države gospodarsko samostojnost; in tem potom z zvišanjem produkcije gospodarsko osamosvojiti državo in — okrepiti s tem enega člana bodoče človeške družbe.

Ta socialni pokret pa mora iti roko v roki z socialnim razvojem drugih držav. Svetovni gospodarski trg je danes zemeljska obla. In vsak gospodarski in socialen pokret, ki hoče ustvariti kaj globokega in trajnega, se mora opreti na s v e t o v n o gospodarstvo. Vsaka socialna ideja je zato v bistvu mednarodna. Če bomo hoteli ustvariti novo družbo, prenoviti sedanji družabni red, bomo morali delati ramo ob rami z onimi člani drugih narodov, ki zasledujejo iste socialne cilje. Nujno potrebno nam je **skupno mednarodno socialno delo.**

Socialno vprašanje ni pa samo gospodarsko, je tudi nravno vprašanje. Če dobita dva moža kos kruha, da si ga razdelita, igra tu vlogo nravno načelo pravičnosti ali pa — nasilje. Celo večina novejših socialističnih teoretikov priznava, da nravna, predvsem altruistična načela igrajo veliko vlogo pri uredbi socialnega življenja. Ta nravnost, ki mora biti temelj novemu socialnemu redu, je samo ena: k r š č a n s k a. V okviru krščanske nravnosti morajo zrasti načela, ki bodo preosnovala staro družbo, zgrajeno na sebičnem gospodarskem liberalizmu.

Zveza narodov je danes zavarovalna družba z. o. z. za izkoriščanje vseh malih in vseh poraženih držav. V sedanji družbi ni mogoče drugače. Polagoma in organično se mora v notranjosti držav upostaviti pravičen socialen red; polagoma in organično morajo te gospodarsko in politično svobodne države zrasti v novo družbo, zgrajeno na načelih socialne pravičnosti. Da jo uresničimo, je treba skupnega dela vseh istomislečih širom sveta; treba nam je z eno besedo: **Krščanske socialne mednarodne organizacije.** Ta bo ustvarila plodna tla za novo družbo in novo zvezo narodov, ki bo vse trdnejša in trajnejša, kot je ona, ki jo s krvjo poraženih in slabotnih kujejo možje v Parizu.

Tej novi družbi, ki jo že grade roke krščanskega delavnega ljudstva širom sveta, veljaj naš prvi pozdrav v novem letu!

Židovska nevarnost.

Zdrav plemenski in krščanski verski instinkt sta doslej židovstvu zapirala pot med Slovence. Kdor od nas je živel doma, je poznal Žide bolj po imenu, iz zgodovine in časopisja; osebno je imel opraviti z Židom komaj kedaj, kvečjemu da se mu je vsilil v hišo kak židovski agent, ki ga je pa obično brž pognal preko praga. Temu dejstvu, da smo se znali obvarovati židovskega življa, se imamo Slovenci v velikem delu zahvaliti, da so gospodarske, socialne in nravne razmere pri nas toliko boljše nego v ostalih pokrajinah Jugoslavije, kjer se je že davno vgnezdilo židovstvo.

Židovsko pleme je izredno nadarjeno, podjetno in vztrajno, pri tem pa vdano mamonu in zvesto samemu sebi; Žid se sicer navidezno prilagodi vsakemu narodu in vsakršnim razmeram, v resnici pa nikdar ne neha biti Jud. Žid v svojem srcu vedno sovraži inorodca in ga skuša nadvladati, sesti mu za vrat — ne na nasilen način, za to mu manjka poguma, ampak tiho in oprezno, polagoma, da bi drugi ničesar ne opazil. To se Židom spričo njihovih odličnih lastnosti in sposobnosti navadno tudi posreči. Preden se narod zavé, imajo njegovo gospodarstvo, njegovo trgovino, znanost in umetnost v rokah Židje. Sedaj naj se jih pa otrese! A to bi moral, ako se noče zadušiti v vsesplošni korupciji in gnilobi.

To je ravno za židovstvo značilno: Kakor skušajo sami med seboj biti pravični ter so zlasti njihove družinske razmere navadno prav lepe — tako so brezvestni nasproti inorodcem, tako skušajo narod, med katerim žive, otrovati nravno, da ga morejo tem lažje podjarmiti gospodarsko. Zato je židovstvo tako neizmerno nevarno za vsak narod, ki še nima ustaljenega močnega gospodarstva in lastne kulture, kakor n. pr. Francozi in Angleži. Kdo je uničil Madjare, kdo je izsesaval poljski in rusinski narod, kdo je tako strašno otroval razmere na Hrvatskem in v Bosni? Židje!

Ta nevarnost se je sedaj približala tudi nam Slovencem. Državnopravne meje med nami in Hrvati ter Srbi so padle in tamošnji Židje niso prezrli naše dežele, ki naj bi jim postala to, kar pustolovcem kaka novoodkrita zemlja — predmet izkoriščanja. A naša demokratsko-socialistična vlada po vsej priliki zelo računa na Žide in jih zato obsipa z vsemi mogočimi koncesijami ter odpira pota v mastne službe. Zato moramo biti Slovenci dvakrat oprezni! Trdno sklenimo svoje vrste, da ne udre med nas židovska kuga! Mi ne maramo židovskih bankirjev, ne židovskih kramarjev, ne židovskih profesorjev, ne židovskih zdravnikov! Mi imamo sami dovolj talentov in škrinj, da shranimo svoj denar za lastne otroke.

Najboljša obramba proti židovstvu nam bo močno krščansko ljudsko zastopstvo; samo to bo kos židovskim nakanam. Zato mora ob prihodnjih volitvah vsa krščanska Slovenija nastopiti enotno za program in može V. L. S.!

Narodna banka za kraljestvo SHS.

LDU **Belgrad,** 5. januarja. Včeraj je bil izredni občni zbor delničarjev Narodne banke. Zborovanju sta prisostvovala kot vladni zastopnik Glavinič in kot zastopnik finančnega ministra dr. Baltič. Navzoči so bili vsi člani upravnega sveta, izvzemši Markoviča, in člani nadzorstva, izvzemši dr. Veljkoviča, ki je tudi kot minister ostal član nadzorstva.

Guverner Weifert je nato pozdravil občni zbor in ugotovil, da je navzočih 466 delničarjev, ki zastopajo 6679 delnic in imajo pravico do 797 glasov. Na današnjem občnem zboru je torej zastopana ena tretjina delniške glavnice. — Nadzornik Narodne banke Novaković prečita nato poročilo upravnega sveta in načrt zakona Narodne banke. — G. Stamenković kritizira delovanje Narodne banke, ki pa ni narodna, kakor bi se dalo sklepati iz njenega imena. Priporoča, naj se emisijska banka organizira po švicarskem vzorcu in naj se dela na to, da delničarji ne bodo vlekli prevelikih dobičkov. — Po pripombi dr. Laze Marinkoviča glede izrednega kredita 500 milijonov se občni zbor odgodi do 16. — V nadaljnjem poteku izrednega občnega zbora kritizirajo nekateri govorniki poročilo upravnega sveta o nameravanem bančnem zakonu. Debate se med drugimi udeležujejo Poličevič, Stamarevič in Stanojevič. Le-ta pripomni kot član finančnega odseka, da je treba Hrvatom in Slovencem omogočiti, da podpišejo kolikor mogoče mnogo delnic, ker so se pritožili, da jim nameravani zakon to onemogoča. — Minister dr. Ninčič pravi, da je ta načrt zakona po velikem delu njegov elaborat in da se ni mnogo izpremenil. Govornik se nato dotika izrednega kredita 500 milijonov in meni, da se ta kredit ne strinja z željo po zmanjšanju cirkulacije novčanic, zakaj s tem novim kreditom se bo cirkulacija le še povečala. Odgovarja nato na izvajanja g. Poličeviča glede prisilnega tečaja bankovcev in meni, da bo le-ta še dolgo ostal v veljavi. Kot primer navaja Francijo, čije državni dolg se je za vojne povečal od 30 na 200 milijard frankov. S tem zakonom se ustanavlja narodni denar, toda valutno vprašanje s tem še vedno ne bo rešeno. Zakaj vlada se bo morala obračati do Narodne banke s prošnjo za dovoljenje sredstev, toda na račun cirkulacije bankovcev. — Marko Stojanovič osvetljuje to vprašanje še bolj in pravi, da bo banka morala dajati denar, najsi bo ta ali ona vlada na krmilu. — Upravni svet prosi potem občni zbor, naj odobri izpremenitev »Privilegirane narodne banke kraljevine Srbije« v »Narodno banko za kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev« in naj pooblasti upravni svet, da uveljavi načrt zakona za Narodno banko. — Občni zbor sprejme ta predlog. — Nato se vršijo volitve v upravni svet in nadzorstvo. Izid še ni znan, ker se je zborovanje odgodilo in se bodo jutri glasovnice iznova preštele. Vse pa kaže, da je večina navzočih glasovala za izvolitev upravnih svetnikov dr. Veljkoviča, Dragotina Protiča, dr. Ninčiča in grofa Kulmerja ter nadzornikov dr. Vekoslava Kukovca, Radojloviča in Velizarja Jankoviča.

Italijani zapuščajo Dalmacijo.

LDU **Split**, 6. jan. (DKU) Italijanski poveljnik na Korčuli je pozval k sebi bivšega župana, narodnega poslanca Arnerija in mu javil, da italijanska vojska kmalu odide. Prosil ga je, naj dela na to, da se sprte stranke pomirijo.

Volitev francoskega predsednika.

LDU **Pariz**, 6. jan. (DunKU) Agence Havas poroča: Ministrski svet je sklenil, da se vrši volitev predsednika republike dne 17. januarja.

Politične novice.

+ **Delavci in občinske volitve.** Na podlagi oktroiranega občinskega volilnega reda se bodo kmalu razpisale po celi Sloveniji občinske volitve. Udeležiti se jih moramo povsod tudi krščansko organizirani delavci. Zato je treba, da se v vsaki občini, kjer obstoje naše organizacije, že sedaj začnemo nanje pripravljati. Preglejmo in razvrstimo naše pristaše. Z liberalnimi in socialnimi »demokrati«, s temi izkoriščevalci in varalci ljudstva, ven iz občinskih zastopov!

+ **Velik lov na ljudski denar.** Brzojavi iz Belgrada poročajo, da je vlada poverila ureditev valute Narodni banki. Ta bo krone in dinarje potegnila iz prometa ter jih zamenjal z novimi dinarji, ki bodo na eni strani imeli tudi označbo v kronah. Po domače rečeno: dobil boš za 4 krone 1 papirnati dinar, ki bo imel na drugi strani ali žigosano ali kolekovano tudi označbo: 4 K. To imenuje demokratskosocialistična vlada pravično izmenjavo! V Ljubljani sklepa JDS, da se reši valutno vprašanje v razmerju 1 : 1, v Belgradu pa načelnik JDS in upravni svetnik Narodne banke dr. Kukovec izmenjuje 4 K za 1 dinar! Vse te velikanske denarne obremenitve se delajo brez ljudstva! Stürgkhova doba v bivši Avstriji se prav nič ne razločuje od absolutizma, ki ga uganjajo sedaj liberalci in socialisti pri nas. Socialisti, kaj pravite o svojih sijajnih ministrih?

+ **Nesposobni dr. Kramer.** Piše se nam: Vaš cenjeni list je zadnji čas imenoval ministra za trgovino in industrijo dr. Kramerja nesposobnega. Zares, pogodili ste. Od dr. Kramerja še svet ni čul, ali ima sploh kak program za našo trgovinsko in industrijsko politiko. Opaziti ni nobenega programa, zato bi ga vsaj radi slišali. Glede izvoza in uvoza v Avstrijo in Čehoslovaško opažamo neprestano tipanje in spreminjanje, znamenje nesigurnosti in nevednosti, ki se mora vsak korak popravljati. Tudi za druge države imamo izvozno blago, a od Kramerja ni čuti besede. Leto je preteklo, o statistiki ali trgovski bilanci ne zna dr. Kramer povedati besede. Slišimo, da si dr. Kramer še sploh ni uredil statistike! Menda v Evropi edin trgovinski minister te vrste! Vsak konsumar si danes beli glavo, kako bi prišel do blaga za obleko in obutev. Dr. Kramer mirno spi, njega uvozna politika ne briga. - In industrija! Za banke skrbi, ker so vsi njegovi ministrski kolegi bankirji, toda da bi imel načrte za kako agrarno industrijo, o tem ni govora. Kako lahko bi dajal iniciativo, podpiral poštene začetnike, jim začrtal poštena pota, toda dr. Kramer za to nima smisla. Ko se je predzadnjikrat pripeljal v Ljubljano, je bila prva njegova konferenca z Bambergom zaradi strankarske mladinske tiskarne. Uboga država, ki ima v najlepših časih tako nesposobnega ministra za trgovino in industrijo! Tudi delavstvo bo čutilo strašne posledice te zanikarne gospodarske politike.

+ **Francozi za Avstrijo.** Med ententinimi državami so za časa vojske Francozi najdalje časa branili obstoj Avstrije, in ko je razpadla, so postali protektorji Nemške Avstrije. Strah jih je, da bi se Avstrija združila z Nemčijo ter s tem ojačila nesmrtno francosko sovražnico. Nemški Avstrijci ta francoski strah v svojih velikih stiskah spretno izrabljajo, in dr. Renner ima s svojo grežnjo, da se priklopi k Nemčiji, najboljše sredstvo za izkoriščanje entente v avstrijskonemške svrhe. Francozi so zelo kratkovidni. Zaradi njihovih lepih oči se Avstrijci ne bodo obotavljali, da se združijo z Nemčijo kakor hitro bo ugoden čas za to. Več bi jim koristilo prijateljstvo države za hrbtom Avstrije, to je naše jugoslovanske države. Mi še z Avstrijo nismo obračunili, naših koroških bratov ne bomo pozabili. Zdaj se čuje, da nas mislita Francija in Anglija prisiliti, da sklenemo z Avstrijo gospodarsko zvezo in ji v prehrani pomagamo. Sila ni nikjer dobra. Bati pa se je, da nas liberalci in socialisti celo Avstriji prodajo.

+ **Finančni »strokovnjaki« skupaj.** »Jugoslaviji« se poroča z dne 5. t. m. iz Zagreba: Sinoči in danes zjutraj so se pripeljali v Zagreb minister Pribičevič iz Beograda, minister dr. Lukinić iz Karlovca, minister dr. Kramer in predsednik pokrajinske vlade dr. Žerjav iz Ljubljane. Ob tej priliki se vrše danes in jutri važna politična in gospodarska posvetovanja, posebno tudi v valutnem vprašanju. — Da, to so pravi ljudje za rešitev valutnega vprašanja! Konjedercem je po zakonih zabranjeno izvrševanje živinozdravniških poslov, v valutnem vprašanju pa hoče biti vsak šušmar strokovnjak.

+ **Hrvatske gospodarske organizacije proti zamenjavi 1 : 4.** Belgrajska demokratska »Pravda« je povodom obvestila, da je ministrski svet sprejel predlog finančnega ministra glede zamenjave krone v razmerju 1 : 4, pisala, da so na Hrvatskem temu razmerju enodušno pritrdili. Proti tej trditvi so objavile gospodarske organizacije: Deželna zveza trgovcev, Deželna zveza industrijcev, Zveza denarnih zavodov, Zveza obrtnikov in Trgovski dom izjavo, v kateri zavračajo gornjo vest belgrajske »Pravde«, kot neistinito; nasprotno so te organizacije sklenile, da zavzemo proti predmetnemu predlogu finančnega ministra najodločnejše stališče.

+ **Svoboda plenitve.** »Poteklo je polno leto osvobojenja, a v tem času ne-le da se ni ničesar storilo, da se otme kapitalistom in bankirjem v vojni nagrabljeno blago, marveč se niti ni napravilo konca nadaljnemu gomilenju kapitala, ki se vrši na enak način kakor za časa vojne. Lopovi imajo še nadalje privilegije, da kradejo, varajo in otimljejo! Svoboda plenitve!« Tako piše socialistični »Zvono« v Sarajevu, inače veren sluga sedanjih socialističnih ministrov.

+ **Dunajska velebanka v francoskih rokah.** »Arbeiter-Zeitung« poroča: »Länderbanka« bo prenesla svoj sedež v Pariz. Poslej se bo imenovala »Banka srednjeevropskih dežela«. Izdala bo nove akcije, ki jih prevzame neka pariška bančna skupina. Njena dunajska centrala in njene podružnice v Nemški Avstriji in Češkoslovaški bodo v bodoče le še podružnice pariške velebanke. Tako prehajajo naše velebanke v roke francoske visoke finance. In s tem pridobi pariška visoka financa tudi gospodujoč vpliv na mnoga industrijska podjetja v Nemški Avstriji, v Češkoslovaški in Jugoslaviji, ki jih nadzoruje Länderbanka. Na poti do preobrazbe Srednje Evrope v kolonijo francoskega kapitala je prehod Länderbanke v francoske roke važen in značilen korak.

+ **Za obnovitev internacionale** se je v Parizu sestavil odbor zedinjenih socialistov. Predvsem nameravajo začeti pogajanja z leviškimi skupinami druge internacionale.

Dnevne novice.

— **Tovariši, koroški prostovoljci!** Ustanoviti hočemo organizacijo prostovoljcev! Organizacijo bi tvorili vsi oni, ki so od prevrata do mobilizacije 11. januarja 1919 prostovoljno pohiteli na koroško fronto in se udeležili bojev za osvobojenje Koroške. Posebno vabimo vse prostovoljce koroške Slovence in vse one fante, ki so se v skupinah majorja Lavriča, kapetanov Martinčiča in Kneza, ter nadporočnika Malgaja borili za Koroško. Namen organizacije je: 1. Hočemo stopiti v zvezo z Društvom jugoslovanskih dobrovoljcev; 2. hočemo s primerno odločnostjo povedati nekaterim krogom, da nikakor ne zaslužimo omalovaževanja, s katerim ravnajo z nami. (Koroški Slovenci, ki so se borili za jugoslovansko Koroško, ne dobe niti dela.) Priglasi s podatki in potrdilom dveh tovarišev (enega častnika in enega nečastnika) naj se odpošiljajo na naslov: Lojze Ude, stud. iur., Poljanska cesta 81, Ljubljana. Prosimo za predloge in sodelovanje vseh prizadetih. Ko se nas nabere več, izroči začasni odbor, izvoljen za sedaj samo iz tržiških in okoliških prostovoljcev, vodstvo z veseljem spretnejšim in uglednejšim tovarišem. To se zgodi na prvem sestanku. Zdravo! — Začasni odbor: Lojze Ude, stud. iur., predsednik. — Anton Ahačič, delavec, podpredsednik. — Joža Šter, stud. phil., tajnik.

— **Velik pretep v Logatcu.** V Logatcu so se na novega leta zbrali italijanski vojaki v neki gostilni, kjer so bili zelo dobre volje. Prepevali so italijanske pesmi. V gostilno je prišlo osem slovenskih fantov, ki so seveda peli slovenske pesmi. Italijansko petje laških pritepencev jim ni ugajalo. Slovenski fantje so nabrali med gosti osem lir, katere so dali italijanskim vojakom s pogojem, da naj bodo tiho. Italijani so sprejeli denar, si kupili vino za njega; nekaj časa so molčali, nato so pa zopet pričeli peti svoje lahonske popevke. Upravičeno ogorčeni slovenski fantje so na to navalili na Italijane in jih po stari fantovski navadi vrgli iz gostilne ven. Tepeni Lahi so hiteli po pomoč. Pridrli so karabinieri s strojnicami, s katerimi so streljali skozi okno v gostilno in v klet, kamor so se fantje skrili. Italijanski divjaki so napadli s strojnicami mirne slovenske goste tudi v drugih gostilnah. V pretepu sta bila dva Italijana ubita, veliko jih je ranjenih. Mrtva sta žalibog ostala tudi dva slovenska fanta, ostali so pa pobegnili preko demarkacijske črte v Slovenijo.

— **Lahi v Selški dolini.** Z Ratitovca in s Podna so Lahi zdaj pozimi že izginili, pregnala jih je zima. V Sorci jih tudi ni veliko, pač pa imajo močno zastraženo cesto skozi Podrošt. Pred Krekovim Ratitovcem imajo Lahi velikansk rešpekt; več jih je namreč ubila strela. Lahi so poleti pokradli veliko živine, ki se je pasla na planini; gozde zelo sekajo, ribolov so v Sori malone uničili; neštevilno ptičev pevcev so pobili. Laški vojaki hodijo zdaj kupovat v Dražgoše, v Podlonk in na Prtovč jajca, mleko; posebno pa vprašujejo po tobaku, katerega jim primanjkuje. Tihotapstvo se bujno razvija, četudi naša obmejna straža strogo zasleduje tihotapce.

— **Vlom v kamniški okolici.** Posestnik Jakob Sušnik iz Križa pri Kamniku je šel 26. m. m. v cerkev. Ko se je rodbina vrnila domov, je videla, da je bilo vlomljeno iz podstrešja v zaklenjeno sobo. Zmanjkalo je 1000 K vredna črna obnošena suknja, volneno žensko ogrinjalo, dve svilnati ruti, črn predpasnik, večja vsota ruskega denarja, srebrnih goldinarjev in kron. Tatvino je izvršila že večkrat predkaznovana in iz Ljubljane izgnana 22-letna Marija Repanšek, katera je srednje velike postave, črnega, polnega podolgastega obraza. Repanškovo oblasti zasledujejo.

— **Vlom v Zagorju.** Ponoči 28. m. m. je bilo vlomljeno v fotografski atelier Kališnikove vdove. Vlomilci so vlomili skozi okno in ukradli dva fotografske aparate v obliki 13 × 18, 4000 K vredne, dva okvira plošče 13 × 18 Buchovega sistema, rdečkasti namizni prt, zelenkasto posteljno pregrinjalo z rjavimi rožami, tri metre dolgo, dva metra široko tapeto v rdečomodro-belih barvah, 300 K denarja in druge drobnarije.

— **Velike tatvine v Zidanem mostu.** Ponoči od 5. na 6. t. m. je bila ukradena na postaji Zidani most g. nadporočniku Miheliču uniforma, v kateri je bilo 6000 lir, legitimacija, dokument zavarovalne družbe »Feniks« pod imenom Franc Vivod, popotni list z 29. dec., vožni list, od Zidanega mostu do Pragerskega, 30 lir, 10 državnih dinarjev in bankovec za 1000 K.

— **V častniško oblačilnico** je bilo dne 4. t. m. vlomljeno ter odnešeno iz zaloge 350 m podloge (grosé). Ista je bila v zavitkih po 42 m rumene in črne barve. Pred nakupom se svari. Event. sumljive osebe naj se naznanijo prvemu stražniku.

— **Nesreča z granato.** 18 letni Marko Basariček iz Pregrada je našel v nekem jarku granato. Obračal jo je v roki sem in tja, pri čemer je granata eksplodirala in odtrgala Basaričeku levo roko ter ga tudi po ostalem telesu poškodovala. Prepeljali so ga v zagrebško bolnico.

— **Guštanj.** Dobiček pri licitaciji in šaljivi pošti na Silvestrov večer, v gostilni pri »Balkanu«, znašajoč 38 K se je za domače uboge izročil tukajšnjemu občinskemu uradu.

— **Pomanjkanje sladkorja v Sarajevu** je zelo veliko. Ko je mestna aprovizacija za Božič delila malo količino sladkorja, so premožnejši kupovali od revežev sladkor po 50 do 60 kron kilogram. V zakotni trgovini stane sladkor doli tudi po 80 kron kilogram.

— **7 javnih analfabetskih tečajev** se tačas vrši v Zagrebu.

— **Dviganje hranilnih vlog na Hrvatskem.** Na Hrvatskem so podaljšali bansko naredbo o omejitvi dviganja hranilnih vlog do vključno 31. januarja t. l.

— **Valute na zagrebški borzi dne 5. januarja.** Ameriški dolarji (100) 8850 K; avstrijska krona (100) 60 K; carski rublji (100) 140 K; dinarji (100) 403 K; marke (100) 249 K; leji (100) 295 K; lire (100) 730 K.

— **Jugoslovanska krona** je notirala 5. jan. v Curihu 7, v Trstu pa 14. do 14.5.

Ljubljanske novice.

lj **Za one, ki se hočejo ženiti.** Ljubljanski magistrat razpisuje ponovno šest poročnih ustanov, katerih najvišja iznaša 250 K, najnižja pa 128 K. Za ustanove ni prosil prvič nihče.

lj **Amerikanska.** V sedanjih dragih časih nima vsak človek ure. Brez nje so celo uradniki v Jugoslaviji in se ravnajo po želodcu, kdaj da je 14; novih jim ne kaže kupiti, ker tistih milijon kron nakazanih jim pri čekovnem uradu še niso izplačali: »nema ništa borov.« K nekemu jugoslovanskemu uradniku je prišel te dni po uradnem poslu neki ameriški častnik. Vpraša ga, koliko je ura. »Na stolp vis-a-vis poglejte!« — »Ali nimate ure?« — »Sem jo ob zid vrgel, ker ni šla.« — »Kupite si novo!« — Molk in prezirljiv pogled. Američan, kateri natančno pozna praznoto naših državnih kas ter valute in ve, da naši pošteni slovenski uradniki ne znajo delati postranskih »kšeftov«, je tudi takrat molčal in jankejsko oblastno odšel. Čez nekaj dni pa pride ameriški častnik h gospodu uradniku v neki ljubljanski kavarni brez besedi, z angleško flegmo, katere ni mogoče popisati in mu seže v roko, rekoč: »Gott day,« nato seže v telovnik in stisne gospodu amerikansko srebrno, osem dni tekočo uro v roke, rekoč: »Tu imate uro, da boste v vašem uradu vedeli, koliko je na času!«

lj **Priporočilo.** V nekem ljubljanskem uradu je šlo za hitro rešitev neke malenkostne zadeve, katere referent ni mogel sam popolnoma rešiti. Tekel je h gospodu šefu in v naglici govoril pristno gorenjsko: »Prosim tema dvema sitnežema njunina spisa podpisati, ker tam spodaj tako »jamrata«, kakor dva občinska berača.«

lj **Prekinjeno ženitovanje.** Dne 6. jan. je obhajala vesela družba ženitovanje v neki gostilni na Glincah. Ob 1. ponoči, ko je ravno neki navdušeni svat govoril napitnico srečni nevesti, se odpre okno; svati in družice, ženin in nevesta so mislili, da je prišel volk na posete. Toda pokazala se je glava znanega ljubljanskega veseljaka gospoda D . . . . a, ki je veselo družbo prav po ljubljansko pozdravil: »A' motem?« — »Ne! Ne!« je veselo vse klicalo in nepričakovani »volk« je prilezel s še dvema »volkovoma« na ženitovanje.

lj **Ušel je iz gluhonemnice** 1890. l. rojeni gluhonemi Ivan Petek, ki je pristojen v Ptuj.

lj **Zaradi tajne prostitucije** je bila obsojena na policijskem ravnateljstvu v 8 dni zapora brezposelna Angela Pesan z Gomilskega.

lj **»Trara, trara, se pošta peljal«** Dne 5. t. m. je prišel v Kolodvorsko ulico gospod Gorjušan, ker se je mislil v »Ljudski kopeli« kopati. »A, nič se ne bom kopal, preveč ljudi je!« je mrko zamrmral. Kar zagleda po Kolodvorski ulici iti postiljona močno nacuckanega, ker je najbrže na zdravje svojim »šimelnom« pogledal preccej v kozarec. Hudobija šine gospodu Gorjušanu v glavo: skrije se za Ljudsko kopelj in zapoje: »Trara, trara, se pošta peljal« katero pesem ga je naučila v mladih letih njegova mati. Postiljon ostrmi in se ozre okoli. Njegov obraz je postal plah, službeni brki so se mu kar sami dvignili; nakar gospod Gorjušan še enkrat zapoje: »Trara itd.« Zdaj se pa postiljon popolnoma strezne in zakliče: »Ježeš, moji konji so ušli s pošto brez mene!« in tekel je tako, da mu je flajda mahala zadaj, v hlev, v katerem je imel spravljene svoje konje. »Trara« je povzročil največjo veselost gledalcem, ki so poslušali prelepo pesem: »Trara, trara, se pošta peljal«

Delavski tečaj.

Dne 1. in 2. februarja se bo v Ljubljani vršil dvadnevni delavski tečaj, ki bo namenjen v prvi vrsti delavskim organizatorjem.

Pozivljamo vse skupine, naj nemudoma sklepajo, koga pošljejo na tečaj. Naj bi po možnosti bila zastopana vsaka skupina po svojih najboljših članih. Tečaj naj poda celokupni naši delavski organizaciji nove smernice za organizacijsko in načelno delo!

Tone Kogej:

Nekaj misli o priliki 25 letnice Krekove prosvete.

Ko sem zrl 28. 12. 1919 vrste krščansko-socialnega delavskega ženstva, se mi je srce vzradostilo ob tem pogledu. Po petindvajsetih letih trudapolnega dela na izobraževalnem potu smo opazili med delavkami še vedno istega zdravega in ponosnega duha, kakor je vladal leta 1894., ko se je njih društvo ustanovilo. Še je mnogo članic pri življenju, katere so stale ob zibelki tega društva. S ponosom zremo nanje. One so še nositeljice pravega in čistega Krekovega duha. Ko se pogovarjaš z njimi o delu pred desetimi, petnajstimi ali dvajsetimi leti, te njih govorjenje nehote potegne s seboj v preteklost in zdi se ti, da čutiš sam na sebi ogenj požrtvovalnosti, s katerim so one v teh letih delovale. Preveč prostora bi porabil, ako bi hotel njih delo natančnejše opisati, želel bi, da bi to storili drugi, kateri so imeli priliko zasledovati delovanje Katoliškega društva za delavke od njegovega početka pa do danes. Za zgled pa si stavimo, posebno mi mlajši, ravno te delavke. Tudi danes je naše prosvetno delo med delavskimi vrstami še vse premalo razpleteno. Tok časa nas vleče vse za seboj, bavimo se le bolj s socialnimi preuredbami, dočim prosvetno delo zaostaja. Ravno med delavskimi vrstami pa se dobi za prosveto najhvaležnejše polje. Izobraženi delavec in delavka si bosta znala izvojevati svoje pravice, ker bosta razumela položaj popolnoma drugače, kot neizkušeni tovariš in tovarišca, zato bosta hvaležna svojim voditeljem, kakor vsakomur, ki bo sodeloval pri izobraževanju.

Res je, da so ravno naša izobraževalna in delavska društva velikansko nalogo izvršila v našem narodu; sad tega dela uživamo danes. Na misli pa mi je ravno izobrazba delavske mladine. Res je, da je naša mladina organizirana po prosvetnih društvih, pri Orlih itd., a naša delavska organizacija pogreša ravno v svojih vrstah prosvetnega dela. Iz naše mladine morajo zrasti boritelji za našo krščansko-socialno stvar, morajo postati delavci, kateri bodo stali vsak hip na strani svojih voditeljev in šli z njimi v boj za naše pravice in načelo. Le takrat nam bo mogoče še večji polet med naš narod in mogoče nam bo kljubovati vsem napadom iz nasprotnega tabora. (Prosvetni odsek J. S. Z., ali deluje?)

To so pokazale nam zavedne krščansko-socialne delavke v teku petindvajsetih let. Danes so lahko vesele svojih uspehov. Kot delavke največje ljubljanske tovarne so si ravno s pomočjo svoje izobrazbe in odločnosti priborile dokaj uspehov in s ponosom lahko kaže organizacija nanje. Vnete so za našo krščansko stvar, kakor tudi skrbne za svoje stanovske koristi. Njih tovarišice, ki sedaj uživajo svojo težko prisluženo pokojnino, so še danes najagilnejše delavke na polju naših organizacij.

Pozabiti ne smemo tudi najmlajših vejic Krekove prosvete, in to so naše služkinje ter zasebne uradnice in trgovske sotrudnice. Zadnjih sicer ni število, ki bi brojilo stotine in stotine, vendar tudi njih število je jako pomembno za Krekovo prosveto. Saj so ravno s svojim nastopom dokazale, da so vkljub lepši obleki ravno tako delavke, kot tiste, ki pohajajo v tovarne. Ne obleka, ne delo naj jih ne ločijo, ampak združene naj delajo skupno na polju krščanske prosvete vse, ki si morajo služiti svoj kruh z duševnim ali telesnim delom. En duh jih druži in vodi.

In služkinje? Še pred nedolgim časom ga ni bilo človeka, ki bi se zanje zanimal. Pa danes? Veliko je postalo njih število. V krščanski družbi si iščejo njih srca razvedrila in potom krščanske družbe si hočejo priboriti ugled in pravice. Kako poniževalno še danes marsikdo izraža ime služkinja. Zdi se mu, da ona ni vredna spoštovanja, kot ga je kdo drugi. Pa s svojo samostojnostjo bo tudi služkinja pokazala, da nji pristojajo ravno iste pravice do obstoja kot drugim. Življenje, ki danes kar vrvi v organizaciji služkinj, nam je porok, da se bodo tudi one dvignile na višjo stopnjo ter si bodo s svojim delom in nastopom pridobile ugled. Vse one pa, kateri so se postavili na stopnjo vodnikov te organizacije, opozarjamo na veliki pomen služkinje z ozirom na vzgojo otrok in jim kličemo: z vestjo na delo, učite in vodite jih, da pridejo čimpreje do začrtanega cilja. In ko bo minulo drugo četrtstoletje Krekove prosvete, ko bo ista praznovala svoj zlati jubilej, bodo njene članice ravno tako s ponosom kazale na preteklost, kakor s ponosom kažejo danes delavke, ki so bile pri ustanovitvi iste. V znamenju križa bo jim zasijala dušna svoboda, in to znamenje jim bo prineslo socialno svobodo.

Krekova prosveta naj živi, naj dela še na mnoga, mnoga leta po duhu očetovem, Krekova prosveta mora med delavkami zmagati. Pri tem delu naj jo vodi božji blagoslov! Članice same pa naj pokažejo, da v delavskih vrstah ni razlike. Delavke in služkinje naj složno korakajo skupno s trgovskimi nastavljenkami in uradnicami. Vse skupaj naj imajo pred seboj le en cilj: Z Bogom za delavsko ljudstvo, njega srečen procvit in bodočnost v krščanskem duhu!

Žalostno božično voščilo.

Svarili smo že naša dekleta, da naj ne iščejo same službe v neznanih jim mestih naše države, ker ne znajo, kakšnim nevarnostim, da so izpostavljene. Trgovci z dekleti razprostirajo svoje mreže z neizkušenim dekletom, marsikatera revka se jim vjame, misleč da bo dobila dobro službo, prebudi se pa v zloglasni hiši. Z varstvom deklet se je pred vojno precej pečala »Rafaelova družba«, katera spi zdaj spanje pravičnih, četudi se že vračajo nazaj v domovino ameriški izseljenci, katere posebno pri izmenjavi dolarjev v našo valuto goljufajo na vseh koncih in krajih. Hipno je pa zdaj najnujnejše vprašanje varstvo deklet in so vse naše prosvetne organizacije dolžne, da opozore dekleta, ki odhajajo od doma, na nevarnosti, katerim so izročene v neznani jim tujini. Predvsem je pa potrebna posebna organizacija, katera naj bi se izključno pečala z varstvom deklet ne diletantsko, marveč resno in strokovno, ker boj proti mednarodni trgovini z dekleti je najtežavnejši, kar zna vsakdo, če se je tudi le mimogrede s tozadevno zelo obširno literaturo bavil. Naravnost grozen slučaj smo te dni doznali. Dve mladi Ljubljančanki sta padli v mrežo trgovca z dekleti, ki ju je z lažnjivo pretvezo izvabil v zloglasno hišo. Materi ene teh dveh revk je pisala o Božiču njena 20 letna hčerka Jožica iz Pečuha naravnost obupno pismo, iz katerega posnemamo:

»Mama, ne veš, kako strašno se tvoji hčeri godi! Veš, da sva se peljali s prijateljico iskat službe v Zagreb. Mislili sva se že vrniti v Ljubljano in sva šli v posredovalnico za službo po najine spise. Kar pride neki elegantni gospod in nama pravi, da potrebuje dve natakarici, da sva mu všeč, 120 K plače bova imeli mesečno in naj se kar peljeva z njim v Pečuh. Iz Zagreba sva se vozili v Pečuh od petka zvečer do nedelje do pol 6. zvečer. Peljali so me v mračno sobo, drugo jutro me je sobarica zbudila in peljala v kavarno, v kateri je bilo že šest do osem deklet, katere morajo gospode zabavati, da veliko zapravijo in če vidi gospodar, da je gospod petičen, zapove dekletu, da mora iti v sobo z njim... Padla sem! Vsako dekle dobiva mesečne plače 80 K, toda sama mora plačati 160 K mesečno za stanovanje, za hrano za vsaki dan 14 K. Brlog, v katerega sem bila zvodena je Kave Haz, Polgari, Pečuh, Deak utca 3. Zbolela sem. V bolnišnici sem, nazaj v Ljubljano ne morem, ker je vožnja predraga: stane 200 K.

Ljubljanske oblasti so storile vse, da se reva vrne domov. Toda, kakor rečeno, brez organizacije za varstvo deklet, katera mora delovati v celi državi SHS, se v boju proti trgovcem z dekleti ne bo čisto nič doseglo. V Sloveniji so zloglasne hiše odpravljene, v drugih naših pokrajinah pa še obstojajo in se dekleta v petih do šestih mesecih menjavajo. Meje naše države so sicer zaprte, toda naša dekleta se iztihotapljajo v Romunijo in v Mažarsko odtod pa seveda tudi v druge države. Organizacija za varstvo deklet se mora kolikor mogoče hitro ustanoviti.

Jožica je imela srečo v njeni veliki nesreči, da je prišla v bolnišnico, ker sicer bi ne mogla mamici pisati omenjenega pisma. Kaj se pa godi z njenimi nesrečnimi zapeljanimi tovaršicami!

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Zveza uradniških udov in sirot priredi v četrtek, 8. januarja v mali dvorani »Ljudskega doma« shod. Udeležite se shoda polnoštevilno, gre za vaše osebne koristi. — Odbor.

Tržič. V Našem domu bo zopet redno predavanje v ponedeljek, 12. t. m., ob osmih zvečer. Člani J. S. Z. prihajajte polnoštevilno k tem predavanjem, ki so za našo izobrazbo politično in socialno pomembni.

Celje. Tudi pri nas se prav pridno gibljemo in z veseljem hodimo na tedenske večerne sestanke. Zavedamo se, da nam je potrebna izobrazba, saj še naš Slomšek pravi: »Kdor hoče srečno živeti, mora modro glavo pa žlahtno srce imeti.«

Maribor, 7. jan. Včeraj popoldne se je vršil poučen tečaj JSZ. Na tečaju je razpravljal tov. Kremžar o strokovni delavski organizaciji. Dotaknil se je nekaterih vprašanj, ki naj jih s posebno vnemo neguje strok. organizacija. Tov. dr. Lenard je govoril o kršč. socializmu in soc. demokraciji ter o socializaciji. Tečaj je lepo uspel.

Maribor. V nedeljo, 28. t. m., je priredila skupina vajencev božičnico, pri kateri so bili obdarovani s skromnimi darili vajenci in otroci delavskih družin.

Tobačno delavstvo.

Shod tobačnega delavstva J. S. Z. se vrši danes ob pol petih popoldne v šentjakobski prosveti.

Vpokojeno tobačno delavstvo. Pozor! Vpokojeno tobačno delavstvo ima v nedeljo 11. t. m. ob dveh popoldne shod v veliki dvorani Ljudskega doma. Udeležite se ga v obilnem številu!

Kovinar.

Kako se rešuje stanovanjsko vprašanje na Jesenicah. Stanovanjsko vprašanje je danes povsod v ospredju, kakor po mestih, tako tudi po vseh industrijskih krajih. Pred nekaj dnevi smo prejeli poročilo z Jesenic. Jesenice so znane kot precej pomemben industrijski kraj. Tam se navadno dogodi zmeraj kaj zanimivega. Tako je tudi to poročilo. Ako je pogledate od ene strani, je stvar resna; ako je pa pogledate od druge strani, je pa naravnost poskočno. Povsod se dobé ljudje neke posebne vrste, kateri so nam tako dobro znani kot v poletju muhe: imajo namreč nespodobno lastnost, da se povsod postavljajo v ospredje s svojim terorizmom.

Potek celotne zadeve je bil približno sledeči: Na Jesenicah se nahajajo tri strokovne organizacije: Socialnodemokraška, Jugoslovanska Strokovna Zveza in Narodno-socialna Zveza. Člani socialnodemokraške so stopili skupaj in sestavili iz svoje srede odbor, ki sestoji iz štirih ljudi, ne meneč se, obstoji li še kakšna druga organizacija ali ne, in nazvali dotični odbor: Stanovanjski odsek za delavstvo Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Njegova naloga bi naj bila, pregledovati stanovanja in določati, kdo naj dobi stanovanje. Pripomnimo naj še to, da se je pri pogajanjih dne 17. julija 1918 sklenilo, da bo Kranjska industrijska družba pričela takoj z gradbo delavskih stanovanj, in v resnici je do danes gotovih 27 stanovanj; in sedaj je šl za to, kdo naj dobi ta stanovanja in kdo je potreben. Šinila je tem ljudem misel v glavo, katera kot agitačno sredstvo ni napačna, češ: mi socialni demokratje se bodemo lahko ponašali: »Mi smo vam preskrbeli stanovanja!« Ampak to je presneto slabo, sklepati račun brez krčmarja. Pozabili so ti ubožci, da niso sami, ampak da so še drugi tu, ki so ravno tako prizadeti pri stanovanjskem vprašnju na Jesenicah.

Preidimo k delovanju dotičnega odseka. Možje stanovanjskega odseka so preiskavali stanovanja in potili pot strankarske sebičnosti. Konštatirali so, da je stanovanja potrebnih 419 družin, 80 zelo potrebnih in zato priporočenih. Tega početja pa niso mogle mirno gledati druge organizacije. Tako so zaupniki Jugoslovanske Strokovne Zveze sklicali sestanek, na katerem so izvolili tri može, katerih naloga je bila, naznaniti dotične družine, ki so bile najbolj potrebne in o katerih se je vedelo, da bodo od slavnega stanovanjskega odseka pozabljene. Ko je minilo mesec dni, je gospodarski poverjenik Kranjske industrijske družbe pozval vse zaupnike vseh organizacij iz tovarne na pogovor glede dogotovljenih stanovanj. Vseh zaupnikov je bilo zbranih pred tovarniško pisarno čez 20. Ko pa so jih povabili, da naj vstopijo, so vstopili samo zaupniki Jugoslovanske Strokovne Zveze in nekaj zaupnikov Narodno-socialne Zveze. Od soc. demokratov pa vstopi samo častitljivi očka predsednik, ostale je pa gotovo zadržala svoboda in enakost, ker drugače si ne moremo tolmačiti njihoviga vedenja. Predsednik socialistične skupine stopi v ospredje in prične razmotrivati, da so pravoveljavni samo zaupniki večine in da manjšina nima tu nobene pravice. Posebno je poudarjal, da govori v imenu mase in da se morajo pogajanja vršiti samo z zaupniki socialnodemokraške stranke. Na vsa ta izvajanja je g. gospodarski poverjenik izjavil, da ne pozna pri tem nobene stranke, ker stanovanjska mizerija ni samo pri eni stranki, marveč pri vseh. Ko pa vidi socialnodemokraški predsednik, da nič ne opravi s svojo strankarsko politiko, se zravna in z zapovedujočim glasom napove: ako se ostali zaupniki ne umaknejo, pride njih masa in jih vrže na cesto! — V tem trenutku pa pridrve v pisarno štirje člani tiste »mase«; precej časa preteče preden se umirijo, potem pa razložijo, da predstavljajo deputacijo tiste »mase«, in široko razkoračeni povedo, kaj da zahteva masa, namreč: Takoj naj se pričnejo pogajanja samo z njihovimi zaupniki! Po daljšem pogajanju, ki pa je bilo brez uspeha, zapuste pisarno z nado, da pridejo takoj nazaj naše zaupnike ven metat. Ti pa tega niso čakali, ampak so se zaradi previdnosti umaknili, ko so enkrat naznanili najbolj potrebne družine, katere so brez stanovanj. Seveda so navalili potem kričači pred pisarno, a brez uspeha, ker je gospodarski poverjenik Kranjske industrijske družbe že v začetku povedal svoje mnenje. — Dobilo je dotična stanovanja 27 družin; nekaj naših in nekaj soc. demokratov. Cela zadeva je prišla tako daleč, da se socialni demokratje sedaj še kavsajo med seboj. Svetovali bi jim, da prihodnjič malo pomislijo in ne napravljajo takih neumnosti. Kakor vse kaže, je za zajuterk terorizem, za kosilo in za večerjo. S tem jih pita Kristan, ko vozi moko na Dunaj. Daleč pa s terorizmom ne boste prišli, socialnopatriotični sodrugi, dokler stoji za nami zavedna množica delavnega ljudstva!

Jesenice. Skupina Sava-Jesenice je imela sestanek, pri katerem se je člane opozorilo, naj pridno čitajo naš časopis »Večerni list«. Dolžnost vsakega člana je, da se zanima za organizacijo, da se informira, kaj se vrši doma in drugod. Opomnilo se je tudi člane, da naj redno plačujejo svoje mesečne doneske. Predlagalo se je tudi, da se mora pri vsakem sestanku prebrati potek prejšnjega sestanka.

Javornik. Skupina J. S. Z. je imela dne 28. decembra svoj redni občni zbor. Pri polnoštevilni udeležbi članov je otvoril na prošnjo bivšega predsednika Mencingerja tajnik Vidic zborovanje. Pozdravil je vse navzoče, posebno g. župnika Žbontarja, ustanovitelja skupine, Brtonceljna in Markeža, člana skupine Jesenice, ki sta se na vabilo udeležila občnega zbora. Razložil je pomen današnjega zborovanja in prosil tajnika, da je podal svoje poročilo. Tajnik je poročal: Skupina šteje 32 članov, letos je pristopil samo en nov član. Vrnilo se je od vojakov nekaj starih članov. Umrl pa je član Pušak Janez; člani naj ga ohranijo v blagohotnem spominu. Poročilo blagajnika: Leta 1918. je imela skupina 985 K 70 vin. dohodkov, stroškov pa je imela 713.29 K. Letos je imela skupina do decembra meseca 696.73 K dohodkov, stroškov pa je bilo 464 K. Poročilo tajnika in blagajnika je občni zbor soglasno sprejel. Predno se je prešlo do volitve odbora, je pojasnil tov. Brtoncelj nalogo odbora. Govoril je tudi tovariš Markež o delovanju boljševizma. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči: Predsednik Glavič Janez, podpredsednik Mencinger Jožef, tajnik Vidic Janez, blagajnik Pole Anton, namestnik blagajnika Smolej Janez, odborniki: Smolej Jakob, Bizjak Jakob in Erloh Franc. Pregledovalca računov Bohinc Franc in Bohinc Karol. — Nato je govoril župnik Žbontar in izrazil željo, da bi bili vsi delavci organizirani v J. S. Z., ker le potom kršč. soc. organizacije pridemo do pravega cilja. Govoril je tudi novoizvoljeni predsednik Glavič in ob pol šesti uri zvečer se je zaključil občni zbor.

Guštanj. Dne 29. nov. je bilo čez trideset delavcev poslanih na »rejo« h kmetom, dne 31. dec. pa sta bila dva odpuščena. Na zimo! Pred par meseci so gospodje sodrugi podpise pobirali, da bi mogli naše vun zmetati. Do 200 se jih je podpisalo. Sedaj so pa sami poskusili na lastni koži, kako je prijetno na zimo na cesto sfrčati. Zaupniki se »troštajo«, saj nista sama, saj jih bodo še več odpustili. Zato plačuje delavstvo po 2 K tedensko rudečim rešiteljem. Da je treba delavcu združitve, je jasno, ker drugače je izročeno na milost in nemilost gospodom. Združitev pa, katere prvo delo je boj proti cerkvi, potem šele skrb za vodstvo in tretjič šele skrb za delavca, ni prava. Dajmo Bogu, kar je božjega, bljižnemu pa, kar je njegovega; pa ne le delavcu samemu, ampak vsakemu, kar je njegovega: to je krščansko. Bodočnost je le v »Jugoslovanski strokovni zvezi.«

Guštanj. Pri nas se za izobrazbo in vzgojo šoliodrasle mladine ne stori prav ničesar. Socialdemokrati, ki so imeli dosedaj vso moč v rokah ne storijo za isto prav ničesar. Njim je pač samo za take, ki plačujejo, mladina pa nima denarcev. Vzgoja in izobrazba pa stane denarcev. Zato jo pa rajši puste. Potem, ko bodo zaslužili, se bodo pa pipali za nje. Na novo leto je župnik omenil, da izmed delavskih in trških družin v zadnjem letu ni bilo nobene neveste. Ni čudno, če se pa nič ne nauče kot pa «frajlice špilat«. Da so potem veliko breme starišem je jasno. Nujno potreben bi bil dober gospodinjski poduk našim dekletom, potem pa veselje do domačega dela. Zato pa treba oskrbeti priložnosti. Ker sociji ne storijo nič, se bodemo morali mi dela poprijeti. Zato vsi fanti in dekleta v izobraževalno društvo.

li naj ob bi za poglobljenje izobrazbe. Ko bode dovolj pripravljeno, pa v Guštanj pošten gospodinski tečaj. Zaenkrat pa dekletom dati priložnosti vsaj za vezenje, šivanje, krpanje; življenje je dolg delavnik, pa ne brezskrbna nedelja. Da Guštanj ne more dobiti meščanske šole in strokovne so ravno sociji in liberalci krivi. Okoliški kmetje pravijo, da ne puste svojih otrok v guštanjsko šolo, da bi se pokvarili. Brez združitve tolstovrške in guštanjske šole pa ni misliti na meščansko in strokovno šolo. Kolikega pomena za napredek Guštanja bi lili taki šoli, si lahko vsak sam predstavlja. Posebno delavske družine bi imele največjo korist. Posebno, če se pomisli, da sociji za nadaljne šolanje mladine ne spustijo denarcev. To buržoazijsko manijo, podpirati uboge dijake, prepustijo drugim. Zato pa tako težko kak rudeč delavec spravi svoje otroke v šole. Le tedaj, če se mu posreči, jih spraviti v kak črn zavod, pridejo isti do boljšega kruha. Organizaciji pa ostane več denarja za hujskanje proti nunam in kloštrom, farjem in klerikalcem.

Guštanj. Javno vprašamo, ali je res, da dobivajo zaupniki socialdemokratskih delavcev posebno nagrado od tovarne, da delavce za nos vodijo. Er uradnik je omenil o 20 vin. za moža! Druga stvar, ki nas zanima, je obleka, ki so jo sprejeli zaupniki za revne del. otroke dvakrat pred majnikom. Kdo pa je bil tedaj deležen rudeče milosti? Ali samo ožja žlahta? Mogoče je bila sedaj ravno zato poslana obleka na občino, ker vlada ne zaupa v nepristranost naših zaupnikov. Pri nas se že čuti Kristanovo potovanje na Češko. Rudeči konzum že ima sladkor po 32 K kg na prodaj. Prej pa se je pisalo, da plača 1 kg sladkorja naša vlada s 3 in pol kg pšenice. Za pšenico so pa dobili banatski kmetje po 1.60 K za kilo. Mešetarjem in verižnikom še ne prede trda. Smo pač »demokrati«! Ko bi dejanja odgovarjala besedam, potem bi že davno vse bilo demokraško, tako pa vsak pravi, da se ne pusti več od socijev za nos voditi.

Rudar.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 11. januarja priredi J. S. Z. shod. Somišljeniki, udeležite se shoda polnoštevilno. Obravnavale se bodo današnje razmere.

Trbovlje. J. S. Z. ima v nedeljo, dne 11. januarja shod. Somišljeniki, udeležite se shoda polnoštevilno!

Mežica. Zmeraj je kaj novega, kar je treba dati javnosti v vednost. Dobili smo zopet sladkor. Kakor znano, ga ni v obilici, pa še s tem so komedije. Oddali so ga namreč v razprodajo socialističnemu konzumu tako, da moramo vsi hoditi tja po njega, ako ga hočemo imeti. Izgleda vse tako, kot bi ne bilo druge prodajalne v Mežici, in vendar sta še dve poleg konzuma. Opozorili bi merodanje oblasti, da do tega časa, ko ne bo ovorjen naš konzum, dajo takšne potrebščine tudi trgovcem v razprodajo. Sedaj se dela tako, da izgleda kakor bi preskrbela stranka in ne vlada. Bodi za enkrat zadosti!

Mežica. Izginila je s površja, ni je več. Kam? — Kakor smo že enkrat pisali, se je nahajala v Mežici »Gospodarska zadruga«, takozvana »Wirtschaftsverein«. Pri zadnjem občnem zboru pa je prišla zadruga v socialistične roke. Kmalu nato se je sklenilo, da se likvidira, kar se je tudi zgodilo. Ob času občnega zbora vemo iz zanesljivih virov, da ni bila pasivna, čez nekaj mesecev se je pa že govorilo, da je bila pasivna za 100.000 K. Sedaj je pa čisto zaspala vsa stvar. Vprašamo dotične faktorje, ki imajo s to zadevo opraviti, kako se vrši likvidacija. Ali je morebiti že dokončana, ker pri tem ni zainteresiranih samo par mož, ampak tisoč. Zganite se, ne mislite, da smo pozabili!

Mežica. Kakor skoraj po vseh občinah na Koroškem, tako se je tudi pri nas odstavil občinski odbor in so se poverili posli gerentu, kateremu so se istočasno imenovali prisedniki v občinski sosvet. Sedaj pa je prišlo na misel tukajšnjim socialnim demokratom, da so zahtevali imenovanje svojih zastopnikov v občinski sosvet, akoprav so jih že poprej nekaj imeli. Ne imeli bi nič proti temu, ako bi se tudi od naše strani imenovali. Pa to je izostalo. To je plačilo za trpljenje, ki smo ga prestali pod staro Avstrijo zaradi narodnosti. Poprej ni bilo nobenega, ki bi bil prišel in rekel: Odpočijte si, se bom pa jaz boril proti zatiralcem slovenskega naroda. Sedaj pa hočejo imeti glavno besedo. Toda mi se ne damo v kot potisniti, tudi mo hočemo biti deležni vsega. Tako smo odposlali spomenico na okrajno glavarstvo sledeče vsebine: Ko se je pred kratkim imenovalo v občinski sosvet v Mežici tri odbornike, in sicer vse od socialnodemokratske organizacije (sledijo imena), Jugoslovanska Strokovna Zveza se je pa pri tem zapostavila, zatorej z vso odločnostjo protestiramo proti temu imenovanju in zahtevamo tudi od naše strani dva odbornika. Prosimo okrajno glavarstvo, da se naša zadeva ugodno reši in da se bo tudi naša organizacija pri takih imenovanjih vpoštevala. — Iz odgovora bodemo spoznali, koliko je še ležeče oblastem na zahtevah zavednih koroških slovenskih delavcev.

Železničar.

Skupina Ljubljana. V nedeljo, 4. jan. se je vršil setanek železničarjev, organiziranih v Jugoslovanski Strokovni Zvezi, oddeljeni v odsek »Prometna Zveza«. Razmotrivala se je preureditev poslovnika »Prometne Zveze«. Sprejel se je poslovnik, ki bo odgovarjal železničarski stroki. Objavimo ga pozneje, ko bode enkrat sprejet tudi na občnem zboru »Prometne Zveze«. Videlo se je precej zanimanja. Treba je samo razpihati in se bo vžgalo. Ideja rajnega dr. Kreka še ni zamrla, še živi. Tovariši, na plan! Pokažimo, da smo vzlic dolgi in kruti vojni ostali zvesti onemu, ki je za nas trpel in umrl. Križ na rdečem polju naj bo naše znamenje. Na delo, zmaga je gotova!

Cestar.

Zborovanje cestarjev v Ljubljani. V nedeljo, 4. jan. so prihiteli iz cele Kranjske zastopniki cestarjev na cestarsko zborovanje, ki se je vršilo v dvorani Jugoslovanske tiskarne, III. nadstr. Zborovanje je bilo nadvse zanimivo. Padle so pri tem tudi ostre besede na tiste ljudi, ki imajo s cestarji opraviti. Z obljubami se nekaj časa že da tolažiti, ampak potrpežljivost mine vsakega, tako tudi cestarja. Cestar, izpostavljen dežju, snegu, mrazu in vročini, a povrhu vsega tega še slabo plačan, kako bi se ne razhudil! Zborovanje je vodil predsednik cestarske organizacije Bezeljak. Sklenili so, da se poda deputacija na deželno vlado, da se prepriča, ali je dobre volje za uresničbo njih zahtev ali ne. Ob 12. uri opoldne se zaključi zborovanje v zadovoljstvo vseh navzočih.

Deputacija cestarjev. V ponedeljek, 5. jan. je šla deputacija cestarjev na deželno vlado. Vodil je deputacijo g. Jožef Gostinčar, drž. poslanec in predsednik J. S. Z. Zagotovljena jim je bila definitivnost. To je glavna zahteva vseh cestarjev, ker s tem je storjen precejšen korak naprej. Držimo se načela: pošten delavec naj bo vreden poštenega plačila in življenja. Pri teh razmerah kot so sedaj, pa ni ne enega, ne drugega. Zaupanja v organizacijo je treba in tudi sodelovanja, in prodrli bomo!

Občni zbor »Zveze cestarjev«. Kmalu bo leto dni, odkar so se združili vsi cestarji in se organizirali v organizaciji »Zveza cestarjev«, včlanjeni v Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Dne 1. februarja t. l. ob 10. dopoldne se vrši občni zbor »Zveze cestarjev«. Prostor se pravočasno naznani. Dnevni red: Poročilo o delovanju organizacije; poroča predsednik Bezeljak. — Poročilo tajnika. — Poročilo blagajnika. — Odobritev računskega zaključka za leto 1918. — Volitev odbora. — Slučajnosti. — Predlogi naj se pošljejo vsaj osem dni prej na pisarno Jugoslovanske Strokovne Zveze, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje. Naznanijo naj pravočasno, kateri bodo v Ljubljani prenočili, da se vé preskrbeti prenočišča.

Delavstvo papirnic.

Vevče. V nedeljo, 4. januarja ob 8. uri zjutraj se je vršil javni shod papirniških delavcev. Govoril je g. Ivan Gostinčar. Dvoran »Ljudskega doma« pri Dev. Mariji v Polju je bila polna. Razložil se je delavstvu vzrok današnje draginje in političen položaj. Poslušalci so z zanimanjem sledili izvajanju govornika. Bilo je navzočih tudi precej nasprotnikov. Po shodu so se slišale različne opazke, kakor: »Pazil sem nanj, pa je vse tako prav govoril, da mu nisem mogel blizu.« Takih shodov nam je večkrat treba, da se ljudje informirajo, ker nasprotniki trosijo različne stvari okrog in begajo nevedno ljudstvo. Napravimo že sedaj obljubo, da ko bo prihodnjič shod, mora biti dvorana premajhna.

Preska. V nedeljo, dne 11. januarja priredi J. S. Z. shod. — Delavci, pridite mnogobrojno! — Odbor.

Slamnikar.

Domžale Mengeš. Dobili smo odgovor na vlogo št. 20.339, ki smo jo poslali dne 25. XII. 1919 dež. vladi za Slovenijo v Ljubljani. Odgovor se glasi: Jugoslovanska Strokovna Zveza v Ljubljani. Z ozirom na resolucijo slamnikarskega delavstva v Mengšu, ki je bila semkaj poslana z ordinarnim dopisom od dne 25. XII. 1919 št. 20.339 se naznanja, da je oddelek za trgovino in obrt v Ljubljani sklenil s poverjeništvom za socialno skrbstvo ustmen dogovor, glasom katerega bo slednje nakazalo revnim brezposelnim slamnikarskim delavcem podporo za brezposelne. V to svrho izdane vsote se bodo naložile lastnikom tovarn v plačilo. V tem smislu se je tudi odgovorilo deputaciji delavstva. Nadalje se naznanja, da iz korespondence, ki so jo zastopniki slamnikarske industrije predložili oddelku za trgovino in obrt v Ljubljani, je razvidno, da jim ni bilo na nikak način mogoče pričeti z obratovanjem s 15. decembrom 1919. Ker je prišlo nekaj slamnikarskih kit, so pa tovarnarji obljubili, da se bo z obratovanjem pričelo okrog 15. januarja 1920. Sicer se je poskrbelo za to, da isti dobe potrebne priprave in surovine. Podpis. — Vsaj enkrat, ampak pregovor je, da se ne sme poprej verjeti, predno se ima. Pri tej zadevi pa še posebno, ker z obljubami nas krmijo že celo leto. Pri vsem tem pa mislimo, da je tovarnarjem manjkalo samo dobre volje. To se vidi v tem, ker je zadruga mogla dobiti pravočasno surovine, tovarnarji pa ne. No pa pustimo to, prihodnost bo pokazala.

Pletilke.

Skupina pletilk. Skupina pletilk je imela na novo leto sestanek. Prihodnji sestanek se vrši v nedeljo, 11. januarja ob 10. uri dopoldne v Jugoslovanski tiskarni. Razpravljalo se bo o pomenu organizacije. Pletilke, udeležite se sestanka polnoštevilno!

Služkinja.

Mariborske služkinje. Skupina služkinj v Mariboru se živahno giblje in lepo razvija. Danes šteje že nad 400 zavednih organiziranih tovarišic. Vse članice preveva volja, svojo organizacijo ojačiti tako, da bo sigurna služkinja organizirana v Zvezi služkinj. Vsa dekleta se zanimajo za strokovno delo. Včeraj na zborovanju sta nastopili dve članici tako odločno za svoje pravice, da je njun nastop pokazal vso resnobo njihove volje, vztrajati v boju za pravice služkinj.

Čipkarica.

Selca. Naša skupina je imela na Sv. tri kralje svoj občni zbor. Čipkarice so se odločile, da bodo začele same čipke izdelovati. Oskrbele so si sukanca s katerim bodo pričele delati. Pomoči od vlade nam ni pričakovati, ker nas smatrajo za kmetska dekleta. Šole dobe sukanec, za nas ga ni. Pomagati si moramo same. To pa ne znači, da se s tem odpovedujemo sukancu, kadar ga dobi obrtno pospeševalni zavod v zadostni množini. (Mi pozdravljamo sklep čipkaric. Le krepko naprej. Vse obljube so nas izučile, da se moramo v prvi vrsti zanašati na samopomoč. Le podjetno na delo!)

Delavski obzornik.

Naši poljski tovariši. V poljski republiki, ki je največja izmed vseh novih držav v srednji Evropi, je krščansko socialno delavstvo sijajno organizirano. V državnem zboru imajo naši poljski tovariši **29 poslancev,** ki so združeni v klubu krščanske delavske demokracije. Nasproti novi vladi, ki se naslanja na blok ljudskih strank, si hoče krš. delavska demokracija ohraniti proste roke. Podpirala bo pa vlado pri izvedbi socialnih reform. Bratski poljski delavski stranki naš pozdrav!

Alzacija-Lorena. V teh dveh deželah, ki jih je morala Nemčija odstopiti Franciji, so se vršile pred par tedni državnozborske volitve. Četudi ste obe deželi močno industrijalni, ni bil izvoljen niti en socialni demokrat. Krščanska delavska stranka je dobila tri poslance. Tudi na Francoskem stoje tisoči pod praporom krščanske delavske demokracije in njih vrste stalno naraščajo.

Razne novice.

r **Delavske plače v Avstriji.** Nemškoavstrijska štatistika — minister Korač je za Jugoslavijo ni naredil — nam kaže velikanski preobrat v mezdnem vprašanju. Leta 1914. se je plačevalo kovinarskemu delavcu za uro 0.90 K, leta 1919. za uro 6 K, lesnemu delavcu 0.49 K za uro proti 11 K, čevljarskemu delavcu leta 1914. za teden 45 K, leta 1919. pa 650 K, krojaškemu delavcu 28 K na teden proti 260 K. V odstotkih so se torej zvišale mezde v navedenem redu za 560, 2200, 1300, 830 odstotkov.

r **72.000 brezposelnih na Dunaju.** V ljudski dvorani dunajskega magistrata se je vršilo zborovanje, ki so ga skliçali delavski sveti za brezposelne. Brezposelni zahtevajo od socialnodemokraške vlade: Vsak 1000 kron nabavnega prispevka, takojšnje delo, lastne zastopnike v komisijah, ki dele brezposelnim podporo. — Socialnodemokraška vlada je odgovorila, da teh zahtev ne sprejme. Zvišala bo nekoliko dnevne podpore brezposelnim, kar jo bo stalo nad šest milijonov kron. Na Dunaju je sedaj 72.000 brezposelnih, med temi 27.000 oseb, ki skrbe za družino. — Zborovalci so sprejeli to vladno obljubo in izjavili, da vztrajajo pri svojih prvotnih zahtevah, katerim naj vlada čimprej ugodi. — Nekdaj cvetoči Dunaj je postal pod socialnodemokraško vlado mesto, kjer vladajo glad, strašna beda in brezposelnost.

r **Draginja na Dunaju.** Goveje meso stane 1 kg 54 kron, konjsko meso 42 kron, kuhinjska moka 5.40 K, sladkor 15 K, jajce komad 3.60 K, mast 54 kron, margarine 38 K, krompir 3.60 K, premog 1.04 K, les 1.60 K. To so seveda le uradno nastavljene cene. Mast stane v svobodnem prometu do 150 K, moka 50 K, goveje meso 80 K, krompir 9 K, čevlji 700 K, tudi za premog in les se plačujejo bajne vsote.

r **Bela Kunovi milijoni.** Iz preiskave, ki jo vodi budimpeštanska policija o finančnem gospodarstvu za časa sovjetske republike, izvira, da so ljudski komisarji poslali svojčas **197 milijonov kron** na Dunaj za agitacijo. 23 milijonov so razdelili med pristaše ljudskih komisarjev. Večji znesek so dobili tudi nemški komunisti. Preiskava se nadaljuje.

r **Pomanjkanje premoga.** Anglija je l. 1913. izkopala 287 milijonov ton premoga, leta 1919. samo 195, Nemčija 279 proti 210, Francija 41 proti 28, Belgija 23 proti 18, Čehoslovaška 34 proti 27 milijonov ton. Kako stojimo v Jugoslaviji, ne vemo. Naš šušmarsko-rudarski socialistični in kraljevi minister Kristan šari po svetu, namesto da bi doma delal štatistiko.

r **Razveseljivo dejstvo.** Iz Washingtona poročajo brezžično: Senat otoka Kuba je sprejel mirovne pogoje enoglasno. — To idilično novico prinašajo časopisi zasoljeno z lahkim humorjem.

r **Nekena škoda.** Iz Londona poročajo: Note, ki jih je poslala pariška mirovna konferenca balkanskim državam, so v nekem poštnem vozu med Nišem in Belgradom — zgorele.

r **Masaryk češkoslovaškim Amerikancem.** Predsednik Masaryk je poslal Čehoslovakom v Ameriki dve brzojavki, v katerih jim pošilja božične pozdrave in se jim zahvaljuje za dosedanjo socialno pomoč in jih prosi za nadaljnjo naklonjenost in podporo. — Ameriška pomožna akcija za otroke je bila namreč poslala v češkoslovaško republiko obilo podpore v živilih, ki so jih razdelili v 2300 čeških krajih med revne otroke in med one, ki imajo svojce v Ameriki.

r **Naraščanje števila rojstev na Francoskem.** Glasom uradne statistike se je na Francoskem po vojni zvišalo število rojstev doslej od 9·5 na 17·7 na tisoč. S tem je doseženo najvišje povprečno število od leta 1910. sem. A tedaj je znašala umrljivost 17·3 na tisoč, tako da je znašal narastek prebivalstva malo več nego 0·1 odstotkov. Umrljivost v minolem letu je pa znašala samo 14 na tisoč, tako da dosega narastek prebivalstva 0·4 %. Število porok pa se je od lanskega leta zvišalo od 0·9 % na 2·1 %.

Višja šola komunistov v Gotha. Komunisti v Gotha so prosili vlado, da jim podeli 25.000 mark podpore za ustanovitev »višje komunistične šole«. Ta višja šola naj bi se ustanovila zato, ker komunisti ne zaupajo meščanskim vseučiliščem. Zahtevajo od vlade tudi, da jim da je potrebnih prostorov na razpolago. Po deželi pa mislijo poleg tega otvoriti periodične podružne tečaje.

Borštnikov večer, ki je bil napovedan za jutri ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu, se radi ovir glede prostorov vrši v petek zvečer ob isti uri.

Aprovizacija.

a **Člani »Splošne gospodarske zadruge« v Ljubljani,** ki še niso dobili rumenih izkaznic, se vabijo, da pridejo po izkaznice katere dobe v prodajalni. Pri prihodnjih razdelitvah se bode blago dobivalo le proti tem izkaznicam. — Načelstvo.

a **Teža kruha.** Odsek za določanje cen je sklenil v svoji drugi seji dne 3. t. m., da morajo peči peki v okolišu ljubljanske mestne aprovizacije enako težak kruh, in sicer mora tehtati a) bel kruh 50 dkg, ki se ne sme dražje prodajati kakor po 2.50 K in b) črn kruh po 70 dkg, ki se ne sme dražje prodajati kakor po 1.50 K. Prestopki teh predpisov se bodo kaznovali z zaporom do 1 meseca, ki se ne more spremeniti v denarno globo. Razven tega se izreče zapadlost blaga. Ta razglas stopi takoj v veljavo. — Mestni magistrat ljubljanski, dne 4. januarja 1920.

Narodno gledišče.

Opera:

V sredo, 7. t m. Rusalka. Abonm. D

V četrtek, 8. t. m. Rigoletto. Abnm E 2.

Drama:

V sredo, 7. t. m. zvečer Protekcija. Ab izven.

V sredo 7. t. m. Na dnu. Abnm. A.

V četrtek, 8. t. m. Pepelka, uradniška, Abonm. izven.

Izdatelj konzorcij »Večernega lista«
Odgovorni urednik Jože Kutar.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani